

KUPUJTE
VOJNE BONDE!
Najstarejši
slovenski dnevnik
v Ohio
★
Oglasi v tem listu
so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

KUPUJTE
VOJNE BONDE!
The Oldest
Slovene Daily
in Ohio
★
Best Advertising
Medium

VOL. XXVIII.—LETO XXVIII.

CLEVELAND, OHIO, THURSDAY (ČETRTEK), SEPTEMBER 20, 1945.

STEVILKA (NUMBER) 219

TRST POSTANE MEDNARODNO MESTO!

Jugoslavija dobi vse kraje, ki so pretežno slovenski in hrvatski

LONDON, 19. septembra — Konferenca zunanjih ministrov velike petorice je nočjo naznanila, da se je bistveno sporazumela glede težavnega italijansko-jugoslovanskega mejnega spora in da se je dejansko začrtanje nove meje izročilo posebni komisiji, ki bo imenovana v ta namen.

Glasom komuniqueja, ki je bil objavljen danes po zaključku dveh sej, je velika petorica sklenila, da bo Trst, ki je doslej spadal pod Italijo, postal mednarodno mesto, ostali del spornega ozemlja pa se razdeli na podlagi jezika, ki ga govorijo ljudje v danem okrožju.

Ta kompromisna rešitev, ki je bila očitno sprejeta na podlagi formule, katero je priporočal sovjetski zunanji komisar Vjačeslav Molotov, sicer ne daje Jugoslaviji vsega, kar je zahtevala, na drugi strani pa tudi jemlje Italiji več kot je bila pripravljena odstopiti.

Molotov, kakor je bilo že poročano, je v razgovoru s časnikarji rekel: "Zemlja, ki pripada Slovincem in Hrvatom, naj bo izročena njim, medtem ko je umestno, da se Italiji izroči kraj, ki so italijanski po svojem značaju."

Kakor je rečeno v komunikatu, bo posebna komisija na licu mesta ugotovila novo mejo, katere določena na podlagi narodnosti in ki bo stremela za tem, da bo čim manj Jugoslovancev prišlo pod Italijo in čim manj Italijanov pod Jugoslavijo.

Razume se, da bo omenjena komisija šla takoj na delo in podala svoje poročilo prihodnji seji velike petorice, ki se bo vršila enkrat v novembru.

Konferenca zunanjih ministrov je izročila posebni komisiji svojih zastopnikov tudi vprašanje italijanskih kolonij, medtem ko se ničesar ne omenja glede dalmatinskih otokov, katere je dobila Italija po zadnji vojni, sedaj pa jih zahteva Jugoslavija.

Britski časopisi izražajo veliko presenečenje nad Molotovo izjavo, iz katere je razvidno, da Rusija želi imeti besedo pri kontroli dveh italijanskih kolonij, namreč Eritreje in Tripolitanijske. Konservativni "Daily Mail" je v tej zvezi sarkastično komentiral, da bi Anglija morala zahtevati, da se ji izroči poverjenišvo nad Vnanjo Mongolijo.

Iz Kaira se poroča, da so Arabci v Tripolitanijski nasprotni temu, da bi se kolonija vrnila Italiji ali da bi se oblast nad njo razdelila med velike sile. Arabci zahtevajo, da se prizna suverenost Tripolitanijske, o kateri pravijo, da se je borila za svobodo, ki so zajamčene v Atlantskem čarterju.

Poglavitna vprašanja, ki še čakajo rešitve na konferenci velike petorice, so mirovne pogodbe s tremi bivšimi satelitskimi državami na Balkanu in pa predlog za internacionalizacijo vodnih poti v notranjosti Evrope.

POLITIČNI PRESTIŽ GOVERNERJA LAUSCHETA JE ZELO ZRASTEL

Politični krogi v Ohiju in Washingtonu na vse strani ugibajo, koga bo gov. Lausche imenoval na mesto v senatu, ki je postalo prazno z imenovanjem senatorja Burtona za člana najvišjega sodišča, vsi pa soglašajo v tem, da je Lauschetov vpliv s tem silno narastel.

Kakor se je definitivno zvedelo, je Lausche predsednik Trumana urgiral, da imenuje Burtona, kar pomeni, da je Bela hiša ignorirala Ray T. Millerja, načelnika demokratske stranke v Clevelandu. Ker bo Lausche imenoval novega senatorja, to pomeni, da bo imel poslednjo prvo besedo glede federalnih služb v državi Ohio, in da bo v veliki meri vplival na bodoči razvoj obeh strank v državi, demokratske in republikanske.

Governor Lausche je včeraj rekel, da bo imenovanje napravil šele po temeljitem proučevanju vseh imen, ki so v ospredju, in da bo gledal predvsem, da bo novi ohijski senator človek, ki bo pri volji zoperstaviti se vsem političnim pritiskom in magari imeni dveh znanih industrialcev v ospredju.

Na svojo lastno roko je Lausche snočil omenil dvoje clevelandskih industrialcev kot primer, kakšne osebnosti ima v mislih. To sta bila Robert F. Black, predsednik White Motor Co., in Robert A. Weaver, predsednik Ferro Enamel Corp. Oba omenjena moška sta Lauschetova osebna prijatelja in sta bila člana vojno-produkcijskega odbora, ko je bil governor župan Clevelandu. Black in Weaver sta znana kot republikanec, ampak nista bila nikdar kandidata za noben javni urad. Weaver je bil v Clevelandu vodja republikanske frakcije, ki je podpirala pokojnega Wendella Willkieja.

Z ozirom na to, ni izključeno, da bo šel governor Lausche izven demokratske stranke, ko bo končno imenoval novega senatorja. Med clevelandskimi demokratami, ki so prominentno omenjeni v tej zvezi, je zvezni sodnik Robert Wilkin.

"Lord Haw Haw" obsojen na smrt kot izdajalec

LONDON, 19. sept. — William Joyce, v Brooklynu, N. Y., rojeni radijski komentator, ki se je ob izbruhu vojne iz Anglije preselil v Nemčijo, odkoder je po radiju pel slavo Hitlerjevemu režimu, je bil danes obsojen na smrt na vislicah.

Porota, sestojeca iz desetih moških in dveh žensk, je podala pravorek smrti po samo 25-minutnem zasledanju. Joyce je ob naznanilu ostal dozdevno brezčuten in popolnoma miren.

Sodnik, ki je vodil obravnavo, je odločil, da je Joyce kriv izdajstva navzlic temu, da je bil rojen v Zedinjenih državah, ker je Anglijo zapustil "odet v britsko zastavo" in potoval pod protekcijo britskega potnega lista. Joyce je pod imenom "lord Haw Haw" vodil vitriolično kampanjo proti Angliji in zavezniškim silam.

Joyce je bil rojen v Brooklynu, N. Y., kot sin britskih staršev, toda je mnogo let živel v Angliji. Njegov brat Edward Joyce, ki se nahaja v službi britske vlade, je bil navzoč, ko je bila naznanjena smrtna obsodba. Padel je na kolena in začel moliti.

Odvetniki obsojenega nacijskega propagandista so naznanili, da bodo takoj vložili priziv.

RUSI RAZMIŠLJAJO O NASLEDNIKU STALINA

PARIZ, 19. septembra. — Časopis "Paris Press" je danes poročal, da je bolezen, katero si je nakopal sovjetski premier Josip Stalin tekom obhajanja Staligrada, dovedla do razmotrivanja med člani Politbiroja, kdo bi bil njegov možni naslednik.

Članek, katerega je napisal izvedenec za ruske zadeve Yves Delbar, pravi, da Stalinovo stanje, ki je komplicirano vsled obolelosti na jetrih in pa ker premier odklanja vsak počitek, povzroča zaskrbljenost med njegovimi tovariši.

Omenjeni pisec pravi, da se bolezen čisto ponavlja in da ni izključeno, da bo Stalin prihodnjo zimo stopil v pokoj.

Čehi zahtevajo, da se jim izroči Tiso

WIESBADEN, Nemčija, 19. sept. — Zastopnik češkoslovaške vlade, je danes vložil protest, ker zavezniki še vedno niso izročili dr. Josipa Tiso, ki se nahaja v rokah Amerikancev.

Tiso, ki je katoliški duhovnik, je bil predsednik slovaške kvizlinške vlade tekom nemške okupacije. Čehi so ga dali na seznam kot vodilnega vojnega kriminalca in ga želijo soditi kot izdajalca.

Predstavnik je izjavil, da si že tri mesece zama prižadeva, da bi bil Tiso izročen češkoslovaški.

3277 manj šolarjev

V clevelandskih javnih šolah se je letos vpisalo 3.277 manj učencev kot jih je bilo lanske šolske leto.

Senat porazil Trumana glede višje podpore za brezposelne

Predsednikov načrt zavržen z 51 glasovi proti 29; proti načrtu je volilo 19 južnih demokratov

WASHINGTON, 19. septembra — Načrt, katerega je priporočal predsednik Truman senatu, da bi se brezposelnostna podpora zvišala na \$25 na teden, je bil danes v senatu Zed. držav odločilno poražen. Proti zvišanju podpore je glasovalo 51 senatorjev, za zvišanje pa samo 29.

Senat je tudi zavrnil predsednikovo priporočilo glede vodstva posredovalnic za delo in sklenil, da jih zvezna vlada vrne nazaj državnim vladam.

To pomeni, da so odprta vrata za glasovanje glede administracijske predloge za pomoč brezposelnim, ki je bila v senatu temeljito oskubljena. Končno glasovanje o vladni pomoči za brezposelne se bo najbrže vršilo že jutri.

Večina demokratov iz južnih držav se je pridružila 32 republikancem in tozadevni načrt porazila. Z demokrati in senatorjem La Folletom so glasovali za višjo podporo samo trije republikanski senatorji, namreč Aisk senator McClellan iz Arkanse, Langer in Tobey. Oba ohijaska republikanska senatorja, Burton in Taft, sta glasovala proti zvišanju podpore.

Nov grob ANTON KUHEL

Nagroma je preminil Anton Kuhel, podomače Skarič, star 64 let, stanujoč na 3512 E. 80. St. Doma je bil iz faze Prečna na Amerikem, odkoder je prišel v Cleveland pred 40 leti. Bil je član društva Bled št. 20 SDZ, društva sv. Jožefa št. 146 KSKJ in družice sv. Imena. Poleg žalujoče soproge Mary, zapuščala sinova MM. Antona in CM. Josepha, hčerke Mrs. Josephine Merhar, Mrs. Mary Zaletel, Frances in Mary Stupar in v starem kraju več drugih sorodnikov. Pogreb se bo vršil v soboto ob 9:30 uri jutraj iz Louis L. Ferfolia pogrebnega zavoda, 9116 Union Ave., v cerkev sv. Lovrenca ob 10. uri in nato na Calvary pokopališče.

17-LETNA SHIRLEY TEMPLE JE NEVESTA

HOLLYWOOD, 19. sept. — Tukaj se je danes poročila filmska igralka, ki je bila izza detinstva v filmih, komaj 17 let stara Shirley Temple. Njen ženin je 24-letni saržen John Agar Jr. Poroki v metodistični cerkvi, kateri je prisostovalo 500 gostov, je čakala zunaj množica 5.000 oseb, katero je morala policija držati nazaj, da je mladostna igralka z ženinom mogla do svojega avtomobila.

POROKA

V soboto, 22. septembra, se bo sta poročila Miss Sophie Kastelic, hčerka Mr. in Mrs. Frank Kastelic, Dayton Rd., Madison, O., in Mr. William Zall, sin Mr. in Mrs. Martin Zall. Poroča se bo vršila v Immaculate Conception cerkvi v Madison, O., ob 10. uri jutraj. Novoporočencema čestitamo in želimo jima obilo sreče!

V PRID SANSU IN POL. AKCIJE

Skupina mladih progresivnih mož in žena v Collinwoodu bo v soboto, 22. septembra priredila veliko plesno zabavo v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Čisti prebitek veselice je namenjen v pomoč SANSU in politični akciji. Za plesateljine se je najelo priljubljeno Johnny Pecon godbo, za fino postrežbo z okusnimi jedili in pijačo, pa je že preskrbel veselični odbor. Zabave bo obilo za vse posetnike.

OČE UMRL

Obče, poznani Joseph Birk je prošli četrtek prejel kablogram od gospe Russ, da je njegov oče Jože Birk umrl. Drugih podatkov ni prejel. Pokojni Birk je bil splošno poznan v Clevelandu ter se je tukaj nahajal nad 25 let. V staro domovino se je vrnil leta 1931.

Kako živijo ljudje na Primorskem pod režimom dveh kontrolnih con

Včeraj je objavil "Cleveland Press" drugo poročilo, ki ga je poslal Theodore Andrica iz Trsta. V njem je podan podrobnejši opis, kako teče življenje na Primorskem pod sistemom, ki je razdelil deželo v dve okupacijski coni. Mr. Andrica poroča:

Čim pridete v Trst, je potrebno, da se poučite o conah A in B in pa o Morganovi črti. Ako tega ne napravite dovolj hitro, se utegnete znajti v zagati, ako bi prestopili iz ene cone v drugo.

Cona A kontrolira zavezniška vojaška vlada, ki je v prvi vrsti v rokah 13. britskega armadnega zbora. Morganova črta loči cono A od cone B, katero kontrolira jugoslovanska armada maršala Tita. Cona B se začne okrog 10 milj južno od Trsta, nakar teče proti severu, potem pa nad Trstom nekoliko krene in gre kakih 45 milj proti zapadu, pusti Trst in Gorico pod kontrolo zavezniške vojaške vlade.

Angleži nastanili v Gorici polk vojaštva iz Indije

V zavezniški coni se nahaja mala posadka jugoslovanskih čet, ampak te čete se ne mešajo z britskimi in ameriškimi vojaki. V Gorici je glavni stan indijskega polka in v okolici se vidi na tisoče indijskih vojakov.

Ljudje, ki živijo pod direktno jugoslovansko kontrolo, t. j. onostran takozvane Morganove črte, lahko brez večjih težav pridejo v cono pod zavezniško vojaško vlado, toda ljudje iz zavezniške cone ne morejo priti v jugoslovansko cono brez posebnega dovoljenja jugoslovanske vojaške misije. Iz tega razloga človek lahko vidi v Trstu precej avtomobilov in motornih koles s tablicami iz Ljubljane.

(Nadaljevanje na 2. strani)

MACARTHUR JE SUSPENDIRAL JAPONSKI DNEVNIK

TOKIO, 19. sept. — General MacArthur je danes ukinil izdajanje dnevnika "Japonski čas." To je drugi japonski dnevnik, katerega je MacArthur suspendiral radi zavezniškom sovražnega pisanja.

Rekorden davek

Okrajni avditor Zangerle je včeraj zračunal, da bo zvezni zapuščinski davek po pokojni Gertrude Hanna Haskell, ki je bivala v Bratenahlu, znašal \$3.400.000. Zapuščina ženske, ki je izhajala iz ene najstarejših družin v Clevelandu, je znašala \$7.624.313. Poleg zveznega davka bosta država Ohio in občina Bratenahl delili med seboj \$693.558 dodatnega davka. Mrs. Haskell je stanovala na 11719 Lake Shore Blvd. in je umrla 10. marca letos.

BURTONOVO IMENOVANJE SOGLASNO ODOBRENO

WASHINGTON, 19. sept. — Senatna zbornica je danes brez enega samega protivnega glasu potrdila imenovanje senatorja Harolda H. Burtona za člana najvišjega zveznega sodišča.

SELITEV V CALIFORNIO

Mr. in Mrs. Lud. Debevec, 225 East 156th St., sta se pred kratkim izselila s svojimi tremi otroci v Californijo. Sedaj se nahajajo pri Mr. in Mrs. John Marco. Mrs. Debevec in Mrs. Marco sta sestri.

SEJA KORPORACIJE

Jutri večer, 21. septembra se vrši seja korporacije za pozidavo novih domov. Seja se vrši v prostorih medkulturne knjižnice na E. 55 St., ob 8. uri. Na dnevnem redu so važne stvari, ker se bo začelo s zidanjem novih hiš.

PROCES PROTI LAVALU SE BO PRIČEL 4. OKTOBRA

PARIZ, 19. sept. — Proces proti Pierreu Lavalu, ki je obtožen ve-

ENAKOPRAVNOST

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
 5231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-13
 Issued Every Day Except Sundays and Holidays
 SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
 (Po raznašalecu v Cleveland in po pošti izven mesta):
 For One Year — (Za celo leto) \$6.50
 For Half Year — (Za pol leta) 3.50
 For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
 (Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
 For One Year — (Za celo leto) \$7.50
 For Half Year — (Za pol leta) 4.00
 For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
 (Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
 For One Year — (Za celo leto) \$8.00
 For Half Year — (Za pol leta) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

Kako živijo ljudje na Primorskem pod režimom dveh kontrolnih con

(Nadaljevanje s 1. strani)

ljane, medtem ko ni v jugoslovanski coni nobenih vozil zavezniške vojaške vlade.

Zavezniške kroge to draži, ampak Jugoslavlani pojasnjujejo, da medtem ko se "domačinom" ne more zavirati svobodnega kretanja, pa to ne velja za zaveznike, ki niso "domačini."

Zavezniki izdajajo en italijanski in en slovenski dnevnik

Višji častnik za civilne posle v Trstu za zavezniško vojaško vlado je polk. Alfred Bowman, odvetnik iz Californije. Pokrajinski komisar pa je podpolkovnik P. H. Kucera, ki je bil poprej mestni pravdnik v Dallasu, Texas.

Zavezniška informacijska služba izdaja dvojce dnevnikov, "Giornale Alleato" v italijanski in "Glas zaveznikov" v slovenski. Prvega urejajeta Alfred L. Grigis in Vittorio Zannaboni, pri zavezniškem slovenskem dnevniku pa sta urednika Alfred L. Grigis in Primož B. Brdnik.

Slovenci, ki so člani ali pristaši pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora za slovensko Primorje in Trst imajo svoj lastni dnevni časopis, ki se imenuje "Primorski dnevnik." V uredniškem osebju tega lista so sledeči: Jože Koren iz Murske Sobote, ga. Marija Wilfan iz Ljubljane (njen stric Mirko Zalaznik živi v Clevelandu), Milan Bolčič iz Trsta, Ludvik Gabrovšek iz Hotedrčice, Drejče Stanič iz Trsta, Anton Grebner iz Trsta in Franc Šter iz Trbiža na Gorenjskem. "Primorski dnevnik" je goreč zagovornik maršala Tita in združenja Primorske za Jugoslavijo.

Italijani izdajajo v Trstu štiri časopise

Nad časopisi, ki izhajajo v Trstu, ni nobene cenzure. V istem posloppu, kjer se tiska "Primorski dnevnik," izhaja italijanski komunistični dnevnik "Lavoratore" in en nadaljni v italijanski pisani list "Corriere de Trieste," ki je "neodvisen." Ta lista sta oba naklonjena jugoslovanski stvari.

Italijanski dnevnik "La Voce Libera" zastopa italijansko stališče glede Trsta, t. j. da bi Trst moral ostati pod Italijo. "La Vita Nuova" je italijanski tednik, ki zastopa katoliško stališče. Poleg teh resnih časopisov izhaja tudi satiričen tednik, ki se norčuje iz vseh, zlasti pa si privoščja politične kozle, ki jih streljajo Italijani.

Vsi časopisi objavljajo dnevno imena oseb, ki prosijo razne oblasti, da jih zopet namestijo v razne urade. Imena se objavlja, da se nudi javnosti prilika vložiti proti njim morebitne pritožbe v slučaju, da so bili prosilci fašisti.

Dva Slovenca v komisiji za čiščenje fašistov

To trebljenje fašistov vodi "Commissione de Epurazione," t. j. čistilni odbor, katerega je postavila zavezniška vojaška vlada. Odbor šteje deset članov, od katerih so trije odvetniki, dva bančna ravnatelja, en pisarniški delavec, en časnikar, en železničar, en inženir in en zdravnik. Trije so iz Gorice, eden pa iz Pulja. Dva izmed desetih članov sta Slovenca.

V vseh listih se dnevno čita oglase, v katerih ljudje poizvedujejo za sorodniki, katere so Nemci odgnali in o katerih ni že mesece in leta nobenega glasu.

Pred zavezniškim propagandnim uradom na glavni ulici stoji vedno gruča ljudi. Tu vsakdo lahko vidi novice v slikah in dobi po nizki ali celo zastonj od zaveznikov izdano literaturo.

Nekoliko vrat naprej so Titovi partizani odprli lično knjigarno in umetniško trgovino, kjer so na prodaj razni na roko izdelani predmeti, slike, knjige in drugi predmeti iz Titove Jugoslavije.

Ulični napisi v Trstu so v treh jezikih

Ulični napisi in navodila v zavezniških uradih v Trstu so v treh jezikih: v angleškem, italijanskem in slovenskem. Najbolj pripraven kraj za nabiranje letakov so nekdanje utrjene postojanke, katere so Nemci zgradili na važnih cestnih križiščih, ki se jih sedaj počasi ruši.

Z mojega okna v hotelu Albergo Grande se nudi razgled na promet na morju in tudi na tovarni promet med

Prizor iz starega dela Trsta

morjem in obalo. Britski minski pometalci so stalno na delu s čiščenjem luke, ampak kljub temu ne mine teden, da ne bi kaka ribiška ladja zadela kako plavajočo mino in od min, ki so jih pustili Nemci in Italijani, so bili ranjeni ali ubiti celo ljudje, ki so se v morju kopali.

Videl tri tovarne vlake s potrebščinami za Jugoslavijo

Odkar sem v Trstu, sem videl tri velike tovarne vlake, ki so šli iz Trsta, otovorjeni z živežem, oblačili in drugimi potrebščinami, katere je UNRRA poslala v Jugoslavijo. Tovorni vozovi so prvotno pripadali železniškim sistemom iz skoro vseh evropskih dežel, kajti videl sem vozove iz Francije, Belgije, Nemčije, Grčije, Ogrske, Jugoslavije, Italije in Romunije. To je podoba zmešnjave, v kateri se nahaja danes vsa Evropa.

Na prejšnjem italijanskem civilnem zrakoplovišču ob morski obali se nahaja Ameriški rdeči križ. Pri vходу še vedno stoji marmornata plošča, ki naznanja svetu, da so italijanski kralj, Mussolini in vojvoda Aosta to stavbo osebno posvetili slavi Italije. Amerikanci od 34. pehotne divizije sedaj v posloppu jedo "doughnuts" in pijejo kavo in igrajo žogomet v velikanskem hangarju.

V Trstu je nad 12.000 brezposelnih, ampak na ulicah nisem videl niti zdaleka toliko prosjakov kot se jih lahko vidi po drugih delih Italije. Na ulicah tudi ni dosti prosjakov s harmonikami.

Slovenske šole se odpro prvič po 24 letih

Novi skupni italijanski simfonični orkester je odprl svojo sezono brezplačnih koncertov z overture opere "Viljem Tell," kar bi imelo nekaj pomeniti, v kolikor bi to mogli dognati zavezniki. (Viljem Tell je zgodba švicarskega upornika proti fevdalni gospodi. Op. ured.)

Letos bodo Slovenci v Trstu in po vsej Primorski imeli prvič po 24 letih priliko pohajati v slovenske šole. Zavezniška vojaška vlada je na delu z organiziranjem ljudskih in srednjih šol, ki se imajo odpreti v jeseni.

V Trstu je mnogo knjigarn, ampak najti nisem mogel niti ene knjige o Mussoliniju.

Borba Jugoslavije v slikah

Cleveland, Ohio. — V nedeljo, dne 23. septembra ob 2:30 popoldne se bodo predvajali prvi senzacionalni vojni filmi iz Jugoslavije in Bolgarske, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Vstopnina bo samo 50c. Filmi so pod pokroviteljstvom Združenega odbora južnih - slovaških Amerikancev (ZOJSA).

Prvi del filma se imenuje "Osvoboditev Belgrada". Pred nami se pojavi ogorčena in ljuta borba za osvoboditev Belgrada. Poedine faze te borbe je videti v polni realnosti. Jurišanje partizanov in naval tankov Rdeče armade ter Jugoslovanske vojske, ki osvaja ulico za ulico, hišo za hišo, belgrajska mladina pa nudi pomoč ranjenim, dokler ne dosepejo sanitetni oddelki. Videti je celo otroke v borbi s sovražnikom. Dalje prikazuje ta film osvobodjenje bratske Bolgarske, vloga bolgarskih partizanov v čiščenju

dežele od fašistov, ter končno prihod Rdeče flote in Rdeče armade na Bolgarsko.

Vse to je vključeno v tem dokumentarnem filmu. Zaključni del tega filma prikazuje maršala Tita, zavezniške častnike, ter pohod jugoslovanske armade na Banjici. Film je spremljan s komentarji v angleščini. To bo omogočilo našim ljudem, da lahko pripeljejo s seboj tudi svoje ameriške prijatelje in druge, ki ne razumejo našega jezika.

Drugi del filma se imenuje "Rdeča zvezda in pesek". Ta film prikazuje življenje jugoslovanskih beguncev v peščeni puščavi taborišča El Shatta v Egiptu. Ta dokumentarni film je bil posnet za UNRRA. Film priča, da naši ljudje niso obupali, ko so morali zapustiti svoje domovino. Niti puščava in samotna ni strla teh ljudi. Taborišča so si uredili sami. Postavili so si šole, cerkev, kuhinjo in pralnico, šotore, napeljali so vodo, električno razsvetljavo itd. Spoznali boste, da naš človek ni klonil v svoji nesreči, temveč je prenesel vse poteškoče s

hrabrostjo in zavestjo. Pri najtežjih naporih so prepevali. Prepevali so o svoji borbi, ter o svojem novem življenju. Uvod k filmim bo podal poročnik jugoslovanske mornarice Zvonimir Jurešić, kateri se je sam udeležil strašnih bojev, ki nimajo primere v človeški zgodovini. Pridite in oglejte si te filme, ne bo vam žal.

Odbor.

Pridite v nedeljo na veselico

Cenjeno občinstvo in prijatelje vabi odbor za slovenske vojaške v okrožju Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. na veliko plesno veselico, ki jo priredi v nedeljo, 23. septembra. Pričetek bo ob 7:30 uri zvečer.

Pred nekaj meseci se je sklicalo sejo in Mr. Vinko Coff nam je pomagal dobiti odbor, da smo pričeli z delom. Prva seja je bila dobro obiskana in tako smo pričeli razmotrivati kako bi se napravilo boljši načrt. Kmalu je bil osvojen sklep, da se na naša društva apelira za pomoč, in nekatera so se že odzvala, ter upam, da se bodo v kratkem tudi druga društva oglasila s svojim prispevkom, ker odbor rabi pomoč od vseh, ako se bo kaj koristnega in pomembnega storilo v prid onim našim fantom in možem, ki so se šli borit za demokracijo.

S prvega smo se sešli dvakrat na mesec, sedaj pa vsako drugo soboto v mesecu. Tozadnji odbor je odločil, da se postavi spomenik našim padlim vojakom, ki so žrtvovali svoje življenje za domovino. Tistim, ki se bodo srečno povrnili, se bo pa napravilo spominsko knjigo, ki bo zanimivo sestavljena, ter vsebovala zgodbo druge svetovne vojne, ki bo trajnega spomina tudi za poznejše rodove, ko bodo videli, da so se njih očetje in strici borili za svobodo celega sveta. Delo na tem bo trajalo še mnogo časa, toda glavno danes je, da je svetovnega klanja konec. Oh, kako nas je ta novica pretresla! Živci so bili že prenapeti od žalosti in nestrpnega pričakovanja. Zdaj upamo, da ne bo več dolgo vzelo, ko se bo nemir širom sveta poleg in naši fantje bodo zopet med nami.

Torej za nedeljo, 23. septembra se priporočamo, da napolnite dvorano Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Vadalov orkester bo igral v zgornji dvorani, v spodnji pa Pintarjev orkester, kjer se starejši počutimo bolj domače. Vsem se bo skušalo najbolj postreči. Naše kuharice se bodo dobro pripravile, da bo vsega dovolj za jesti in piti. Upamo, da bodo naše priredbe uspešne, ker želimo, ko se bodo vsi fantje povrnili, njim v počast pripraviti dobro zabavo s večerjo, kjer se bomo zopet enkrat vsi skupaj snidli in obnovili naše prijateljstvo.

Na svidenje v nedeljo, 23. septembra vas vabi odbor.

Antonia Tomle,

podpredsednica.

Urednikova pošta

SLOVENSKI TRST IN NJEGA PRAVICA

Žalostno, da nekdo časopisje daje prednost v Trstu prebivalstvu italijanskega pokolenja. Kaj je temu vzrok! Prvič, ker se je nekaj premožnih Italijanov vselilo in pričelo trgovati v luki z pomorsko silo in drugič najelo, kot največ mogoče svojcev iz Italije tako, da so polagoma kot jež izpodrinili Slovence in Hrvatje iz dela in polagoma okužili vse mesto z njihovo zahrbtnostjo. Na žalost so mno-

gi služabniki in služabnice v njih službah našega naroda naselili na limanice in pozabili svoj jezik in se izdajali pod pritiskom delodajalcev, da izhajajo iz njih družbe, oziroma naroda. To se je dogajalo do zadnje I. svetovne vojne. Vse drugače je bilo v vojnem času, bil sem nešteto krat v Trstu in kogarkoli sem nagovoril, mi je odgovoril v čisti slovenščini, zagadelj mi ne bo nihče vtepel v glavo, da je tamkaj bila tedaj v večini tužka.

In ako je sedaj, kaj zato? S tem Primorska še ni rešena. Vprašam ameriško časopisje: Ali je St. Clair Ave. Slovenija? Ali je Buckeye Rd. Ogrska? Ali je Broadway Češka? Ali je morda London Rd. Italija?

Vse tu je še vedno U. S. Amerika in isto naj velja tudi tamkaj.

Jugoslovansko Primorje in Trst.

Iz Obeliska naj zopet zaorimo naša pesem svobodo, (brez fašistov in gestapovcev.)

"Buči, buči morje Adrijsko bilo vedno si slovansko."

Pozdrav vsem Slovincem in Slovenkam!

Joseph Trebec.

IZ SEJE N. A. BANKE

Iz seje The North American Banke, ki se je vršila v torek, se sporoča sledeče: Udeležba delničarjev in delničark je bila dovoljna. Glede izida glasovanja po "Proxy" je bilo sledeče: Izmed 5000 delnic je bilo 4003 "Za" in 66 proti, ostali niso glasovali ali vrnil "Proxy".

Za izredno fino delo in vodstvo banke, je bilo izročeno managerju Mr. Joseph Lackampu zlato pero v dar. Navzoča je bila tudi Mrs. Lackamp.

V nekaj dneh bodo zopet prejeli vsi delničarji in delničarke druga pisma, navodila in pojasnila glede delnic, do katerih imajo pravico do nakupa. Več bo poročano v oglaših.

Predsednik.

BITKA ZA PREMAG V JUGOSLAVIJI

Navzlic številnim težavam odlični rezultati doseženi v proizvodnji

BEOGRAD, 29. avgusta. — Za potrebe naše industrije, naših železnic, za potrebe naših mest, bolnišnic, šol in privatnih hiš je treba hitro povečati proizvodnjo premoga. Pred vojno, ko je bilo na razpolago dovolj kvalificirane delovne sile, ko so naši rudniki delali z največjo kapaciteto je naša država uvažala iz inozemstva več kot 2.000 ton premoga letno. Danes pa, ko je malo izgledov, da bomo dobili zadostne količine premoga iz inozemstva, je še potrebno povečati proizvodnjo naših rudnikov. V ZSSD, Čehoslovaški, Bol-

gariji in v vseh drugih državah se enako občuti pomanjkanje ogromna potreba premoga. Naše železnice in tovarne, naše mestno prebivalstvo, naše nišnice in šole in zasebne hiše nimajo potrebnih in zadostnih rezerv premoga za zimo, to je pa mogoče doseči samo neprestanim povečanjem proizvodnje v naših rudnikih.

Premog — gibalna sila industrije

Navzlic številnim težavam se sedaj pokazali odlični rezultati. Proizvodnja v Trbovljah, Sloveniji se je podvojila, v Koprniku, v Siveriču v Hrvatski in v Dvorniku v Starem Kosovu, v Kosovu in Senjskem rudniku v Srbiji, pa stalno naraste. Tukaj rudarji dokazujejo, da so mogoče na tem področju z organizacijo navzlic težavam, ki jih vsak odpravljajo, doseči boljše rezultate. Ti rudarji morajo vzgled našim ostalim rudnikom, kjer se je proizvodnja zmanjšala, posebno v Srbiji. V naših rudnikih je treba najprej doseči proizvodnjo, ki je bila leta 1939. Treba je organizirati tekmovanje med rudarskimi skupinami itd. Dolžnost vseh strokovne zvezne podružnice, da prouči vzroke zmanjšanja produkcije, izslediti napake, podvzame ukrepe za njih odpravo. Podružnica mora skrbeti za povečanje in ohranitev delovne discipline, objasniti mora delarjem ves pomen povečanja produkcije, od katere je odvisna naša industrija in naša gospodarsko življenje sploh.

Rudarji ne morejo pričakovati, da bodo zagotovljene njihove potrebe v hrani, obutvi, obleki in ostalem, če ne bodo povečanjem proizvodnje omogočili nepretrganega dela vseh našim tovarnam in železnicam. Premog je gibalna sila industrije, je neobhodno potrebna rovina, brez katere so naše hiše večje in najboljše tovarne koristni in mrtve.

Za povečanje proizvodnje

Da bi izpolnili te velike potrebe, ki stojijo danes pred nami, so podvzeti koraki za olajšanje dela v vsakem pogledu. Komisija za premog, ki je bila ustanovljena pred kratkim, je postavila rudarje takoj na našo vojsko pri dohajanju premoga, obutve, obleke in ostalih potrebščin. Zvezo rudarskih potrebščin. Zvezo rudarstva za rudnike je imenoval, po katerem se mora vsi večati proizvodnja premoga. Julija do decembra t. l. za vsakega delavca, ki je dosegel to stopnjo proizvodnje, je odvisno pravno od visoke zavednosti naših rudarjev, od aktivnosti strokovne zveze, od aktivnosti strokovne organizacij, kot rudniških odborov in krajevnih narodnih odborov, ki morajo vsi enako sodelovati s samopomočnimi delom, da zime zmagamo v veliki bitki za premog.

Oglašajte v Enakopravnosti

NAZNANILO!

Vsem cenjenim Slovincem in Hrvatom naznanjamo, da sva prevzela od Antona Bartol

GOSTILNO

na 689 E. 200 ST. vogal LINDBERG AVE.

Pri nas boste vedno prijazno postreženi z dobrih žganjem, vinom in svežim pivom. Okusen priglasilek. Se priporočava za naklonjenost.

JOHN & JENNIE MULLEC

Cleveland 3, Ohio

Slike iz osvobodilne borbe v Sloveniji

Partizanske tiskarne v Sloveniji

Izdal Propagandni oddelek Glavnega štaba Narodne osvobodilne vojske in Partizanskih odredov Slovenije

(Nadaljevanje)

Tisk sam je bil tudi vedno bolj potreben. Vedno težje je bilo sestajanje, tiskana beseda pa je najde človeka.

Strah pred tem, da imamo samo eno tiskarno, ki je vsak čas lahko odkrita, se je kmalu razgubil. "Tunel" je dobil kmalu dve novi tovarišici, prvo v severnem delu Ljubljane, drugo v središču mesta tik policijske.

Tiskarna v severnem delu mesta je bila prostorna in urejena tudi na električni pogon. Toda delala je komaj štirinajst dni. Neko jutro so jo fašisti obkolili.

Tiskarji so se pripravili na boj. Odprli so skrivna vrata in tovariš Ajdišek je prvi vrgel bombo. Eksplozirala je sredi okupatorjevih vojakov. Ajdišek je skočil skozi luknjo, toda ko je plezal čez zid sosednjega vrta, ga je podrla okupatorjeva strojnica. Ostali delavci niso mogli bežati. Cela vrsta strojnica je sipala ogenj na majhni izhod.

Sam komisar Ljubljanske pokrajine Emilio Grazioli in komandant IX. armadnega zbora general Robotti sta si prišla ogledat odkrito tiskarno. Italijani niso mogli razumeti, kako je mogoče tako podzemeljsko tiskarno postaviti, v njej živeti in izdelati toliko kvalitetnega tiska. Italijani niso razumeli sil, ki jih pokaže narod, ki se je uprl smrti.

Ujeti tiskarji so bili nečloveško mučeni in nato ustreljeni kot talci.

Tiskarna v središču mesta tik policijske uprave je imela več sreče. Bila je še bolj urejena in se je nahajala v nadzemskem prostoru.

Prostor ob policijskem poslopiju so si tiskarji izbrali zato, ker se jim je zdel najbolj varen. Fašistom najbrž ne bo prišlo na um, da sami stražijo partizansko tiskarno, ki so jo tako iskali. Osvobodilni tisk namreč ob padcu tiskarne v severnem delu Ljubljane nikakor ni prenehal izhajati, bilo ga je celo vedno več.

Tiskarna je bila urejena v rekdanji steklarski delavnici. Imela je dva prostora. V spodnjem prostoru je bil prostor za stavca in tiskarski stroj, v zgornjem je bilo skladišče papirja, spalnica za šest delavcev in delavnica risarja, ki je izdeloval italijanske podpise in žige, ki jih je potem izdelala cinkografija. Stene so bile napolnjene z lesno volno. Vhod v prostor je bil skozi zunanjo zidno odprtino, skozi katero se je bilo treba splaziti po trebuhu. Obrisi odprtine so bili zakriti s palicami, s katerimi je bila obita vsa stavba. Ker je bila v isti stavbi tudi legalna knjigovoznica, je bil krit ves promet. Ekspedit se je vršil v triciklih z dvojnimi dnom.

Poleg ostalega dela je bila posebnost te tiskarne tiskanje krušnih kart. Ilegalci bi brez teh kart v Ljubljani ne mogli živeti. Prav pa so prišli tudi partizanom v najbližji ljubljanski okolici.

Delo je teklo nemoteno skoraj leto dni. Italijani so tiskarno odkrili posredno. Sumljiva se jim zdela namreč knjigovoznica, ki je nastala šele v zadnjem času in za katero niso videli potrebe. Lastnika so aretirali. Čeprav so ga dolgo mučili, ni nič izdal. Nato so ga pustili nekaj časa v miru. Čez nekaj

dni stopi nenadoma k njemu fašist in se mu veselo nasmehne: Zares lepo tiskarno ste imeli! Vodja knjigovoznice, ki je bil v resnici vodja tiskarne, je nasledel in rekel: "Res je!"

Sled je bila izdana. Ko so fašisti obkoljevali tiskarno, je bilo z električno lučjo dano svarilno znamenje tiskarjem, ki so pobegnili skozi gornji bunker in skozi posebno odprtino na sosednje dvorišče in od tam na cesto. Vsi so se rešili, tiskarna z vso opremo in zalogo pa je postala okupatorjev plen.

Besni civilni komisar za Ljubljansko pokrajino je imel novo priliko za ogled "zadnje" partizanske tiskarne.

V tistem času je bila dograjena v Ljubljani nova partizanska tiskarna, ki se je imenovala "Jama". Ta tiskarna je bila tehnično najbolj izpopolnjena.

Pri gradnji "Jame" so delavci imeli velike težave. Naleteli so na skalo, ki jo je bilo treba z dleti klesati. To je delo zakasnilo, a ne preprečilo. Vrata so bila napravljena tako, da so se s pritiskom na skrito električno stikalo umaknila v notranjost. Prostor je bil velik, a brez ventilacije. Tiskarna je premogla velik tiskarski stroj, na katerem se je lahko tiskal časopis yelikega formata.

Nad tiskarno je bilo mizarstvo podjetje, ki je delalo krste za talce. Med mizarstvo delavnico in tiskarno je bil še velik prostor za sušenje lesa, ki je

tiskarno še bolj kril. Čas, v katerem je tiskarna stekla, je bil v Ljubljani zelo težak. Vršile so se blokade in ponovno so vse moške od 16. do 60. leta odvlekli v vojašnice. Tisti čas je bilo po vsem mestu polno zasid in patrol, ki so preiskovale vse ljudi. Pretipali so žepe, preobrnili vsak robec in denarnico, odvili vsak zavoj.

Tako so odkrili nekaj ljudi, ki so nesli tisk iz "Jame". Ničesar ni izdal. Toda sled je vodila v okolico mizarске delavnice, ki so jo močno zastražili. Prišla je vojaška inženrska četa in začela na več krajih kopati. Ko so povsod našli na skalo, so s kopanjem prenehali, ker so mislili, da v takem terenu ni mogoče napraviti tiskarne. Stražo več deset ljudi pa so na prostoru pustili. Tako tiskarna ni mogla delati.

Polna dva meseca so stražili in stikali ter iskali plen. Šele slučaj jim je pomagal, da so našli pravi prostor.

Junaštvo ljudi, ki so v blokirani in preganjani Ljubljani postavljali tiskarne, prepeljavali tiskarske stroje ob odmevih strelcev, ki so ubijali naše najboljše ljudi, v tiskarnah ob pomankanju ljudi in zraka delali dan in noč, prenašali tisk mimo okupatorjev in domačih izdajalcev, je težko opisati. Vse je preblizu in preveč veže. Komaj majhen delček naporov nam je znan. Sicer pa o njih ne govorimo radi, ker so bili naša narodna dolžnost.

Ljubljana je slovensko srce. Zato ni čudno, če je bilo v Ljubljani središče upora proti krvavemu okupatorju. Zato je bila Ljubljana kot prvo mesto v Sloveniji ograjena z bodečo žico. Ljubljano so hoteli odrezati od njene pokrajine. Zato je bila Ljubljana mučena in preganjana, veliko koncentracijsko

taborišče sredi Evrope, ki je samo zaradi zunanega videza še imela šole in urade.

Ljubljana je največja želja vsakega slovenskega partizana. Ljubljana je bila središče slovenskega narodnega upora, toda tudi ostala mesta so ji sledila, z njo je bila vsa Slovenija. To tudi ni moglo biti drugače, saj je bilo nasilje povsod enako.

Tudi zunaj Ljubljane je igral tisk važno vlogo.

Na deželi se je posebno razširila preprostejša ciklostilska tehnika. Že 1941 leta je bila z njo preprežena vsa ljubljanska okolica, posebno v vrhniški smeri. Ciklostilske tiskarne so bile ustanovljene tudi v vseh podeželskih mestih. Leta 1942 so bile okrožne ciklostilske tiskarne že tako močne, da so lahko zadostile potrebam svojih področij.

Vzporedno s temi so se razvijale tudi vojaške ciklostilske tiskarne, saj je skoraj vsaka vojaška enota izdajala svoj list. Z ustanovitvijo brigad je vojaški tisk še posebno narasel. Ta

"I Did No Wrong"

"Tokyo Rose," did nothing more than entertain G.I.s, which despite her statement, and that of her relatives in Chicago, is not what she intended.

tisk ni bil namenjen samo vojski, ampak tudi področju, na katerem je vojska operirala. (Dalje prihodnjik)

Za delavce

MOŠKI

za splošno tovarniško delo

Boring Machine operatorje
Press operatorje
Press pomočnike

Dobra plača od ure in kosa

Dnevni in nočni shift

Truscon Steel Co.

6100 TRUSCON AVE.

Mali oglasi

Naprodaj je

lota 50x150; na 135 E. 331 St., Willoughby, Ohio, nova garaža 12x18, ki ima 2 sobi prideleni in poleg je šenda, stranišče, voda in velik vrt z dobro zemljo. Lastnik je tu živel 4 leta ter mora prodati radi bolezni. Cena je nizka. Vpraša se na 777 E. 90 St., ali pokličite POTOMAC 4412.

ALI HOČETE PRENEHATI PITI?

IMAMO ZDRAVILO

INNEBRIN

ki je brez škode na vaše zdravje

Mandel Drug Co.

15702 Waterloo Rd.

Oglašajte v --- Enakopravnosti

Za delavce

ŽENSKKE

za snajenje uradov v središču downtown nahajajočega poslopja. Ob večerih. Polni čas ali delni čas. Dobra plača od ure. Stalno delo. Zglasite se pri predelavki v sobi 360

HANNA BLDG.
14th & Euclid Ave.

Išče se

ZIDARJE IN TEŽAKE

Dobra plača

Kdor se zanima, naj se oglasi na

960 E. 185 St.

Operatorica za likanje moških hlač

Mi imamo na razpolago službo za več žensk, ki so izurjene pri popravljanju moške obleke.

Polni čas in stalno delo
Tedenska plača

The Halle Bros. Co.

1228 Euclid Ave.

Išče se fante

za

PIN BOYS

stare nad 16 let

Stalno delo

E. 98th Recreation
St. Clair Ave. in E. 98 St.

ŽENSKA

dobi delo za pranje in čiščenje 2 dni v tednu
Stalno delo—dobra plača
IV 2460

DELAJTE V
MODERNEMU POSLOPJU
THE TELEPHONE CO.
potrebuje

ŽENSKKE kot
delavke hišnih del

Downtown poslopja
Stalno delo—Dobre plače

Polni ali delni čas
6 večerov v tednu
5:10 do 1:40 zj.

Zglasite se na
Employment Office
700 Prospect Ave., soba 901
od 8. zj. do 5. pop., dnevno razven ob nedeljah
THE OHIO BELL
TELEPHONE CO.

LIVARJI

IZBORNA PRILIKA PRI
National Malleable
& Steel
Casting Co.

Nobenih težav vsled preosnove
Civilna produkcija v polnem razmahu

Smo 77 let na uslugo transportacijskim industrijam

THE NATIONAL
MALLEABLE &
STEEL CASTING CO.
10590 Quincy Ave.

Za delavce

MOŠKI IN ŽENSKKE

za splošno tovarniško delo

1. in 2. shift

Plača od ure poleg work

40 do 45 ur

5 dni v tednu

The Osborn
Mfg. Co.
5401 Hamilton Ave.

Mali oglasi

KATRINA

vam bo preukročila re klobuke ter izdelala klobuke iz kožuhov 6026 ST. CLAIR

4 opremljene

s kopalnico se odda Sprejme se tudi otrokom. Vprašajte na 1057 E. 72 St.

The Florence Dress

Popolna zaloga vsake obleke za ženske in Vse mere

644 EAST 185th St.

KADAR POTREBUJATE

ZAVAROVALNO

proti ognju, viharju, mobilu, šipe itd., se zanesljivo obrnite na

L. Petric

19001 Kildeer Ave.

Sedaj je čas, da si lasno stanovanje

Za 2 družini, 4 sobe, zgoraj, garaže, velik lot, za. Vse v dobrem stanju. Hale Ave. Velika lota. Dober nakup

Za dve družini, 5 sob, 5 zgoraj, 2 garaži, vse v stanju; na E. 172 St. Grovewood Ave. 5 sob bungalow, 2 garaže, Kewanee Ave., blizu E.

Za 2 družini, 5 sob, zgoraj; 2 garaži, na E. Ave. Pokličite IV 6561.

East Shore Realty

15607 WATERLOO

Vprašajte za Geo. John Rožanec

NE ČAKAJTE

Sedaj je čas, da si

fin FUR CO.

STERLING SUITS

iz volnenega blaga, dle

katero dobite pri meni

ih cenah v Clevelandu

SUKNJE IZ BLAGA, katere

od \$35.00 do \$75.00

so pri meni

\$29.00 do \$75.00

in če kupite FUR CO.

meni, si boste pridobili

\$25.00 do \$150.00

odvisno je kakšne cene

bozela.

Samo me pokličite, da

kde da pridem po vas

tovarno, kjer si boste

želite. Vam se priporočam

Benno B. Le

1034 Addison Rd.

SOUND SYSTEM

INDOOR OR OUTDOOR

Posebni popusti za

B. J. Radio

1363 E. 45 St. -